Dinsdag 7 Januari 1947

DAGBLAD

63ste Jaargang No. 5004

AMIGOE DI CURAÇAO

Dit dagblad verschijnt dagelijks, behalve 's Zondags; abonnementsprijs Bonaire en Curaçao 2 gld.; Aruba 2.50 gld; Bovenwinden, Suriname 2.50 gld.; en het buitenland 3 gld.

REDACTIE:
Tel. 1858; P. bus 80 Willemstad
Adres: Consciëntiesteeg 27.

steeg 29, telefoon 1550, Postbus 80, Willemstad N.W.I.
Voor Aruba: J. E. Croes, Postbus 14, Oranjestad, tel. 38

Truman opent 80ste Congres

Republikeinse meerderheid voor het eerst sinds 14 jaar

Hij krijgt applaus van beide kanten

REDE VAN TRUMAN.

Toen de president van de Verenigde Staten het congres binnen kwam waar de senaat en het huis verenigd waren werd hij twee minuten lang toegejuicht. Hij was vergezeld van zijn adjudanten, terwijl op de tribune zijn vrouw en dochter hadden plaatsgenomen. Voordat hij zijn boodschap tot het congres begon, maakte hij lachend de opmerking, dat het hem toescheen, dat sinds hij voor de laatste keer het congres bezocht men erg naar links was overgezwaaid, (de republikeinen nemen altijd links plaats van de speaker). Men lachtte om deze grap.

De rede werd door applaus onderbroken toen Truman sprak over de samenwerking voor de komende twee jaar. Bij het verlaten van het congres werd hij zowel door republikeinen als democraten toegejuicht.

Men stond van de zetels op, toen hij de zaal verliet.

In zijn rede liet hij ook nog uitkomen, de hulp op militair gebied, die men bereid is te verlenen zowel aan Zuid Amerika als wel China.

De President van de Verenigde Staten Truman hield een rede van ongeveer 6000 woorden, waarin hij het congres waarschuwde tegen een aanneming van de strafwetgeving in zake de vrijheid tot staking. Hij liet uitkomen, dat men de Noordamerikaanse vrijheid niet in gevaar dient te brengen door verkeerde acties. Hij wist, dat men verschillende wetten klaar heeft in republikeinse middens, waarover hij het vorig jaar reeds zijn veto heeft uitgesproken, bedoeld zijn de wetten waar bij stakingen in de essentiële industriën en de industriën van algemeen nut worden verboden.

Hij voorzag moeilijkheden tussen zijn democratisch beleid en het republikeinse congres, doch men moet twee jaar samenwerken, men zal toch het algemeen belang en niet het partijbelang voor ogen houden.

Hij vroeg de aandacht van het congres in zake de belastingen, daar eind Juni de oorlogswetgeving in zake de belastingwetgeving afloopt. Hij wees verder op het ratificeren van de vredesverdragen van de senaat, een maand nadat ze te Parijs tot stand gekomen waren. Wat de quaestie van de atomaire energie betreft liet hij uitkomen, dat men deze energie niet voor zich alléén opeist, noch ook voor een groep van landen, doch men wil eerst alles veilig stellen. Hij hoopte dat de aanwending van deze energie in vredestijd tot zegen van allen mocht zijn.

Truman zeide, dat het congres verantwoordelijk is voor het onder de wapenen houden van die troepen, die noodzakelijk zijn. Hij vestigde weer de aandacht op de noodzaak van een algemeen programma tot opleiding der recruten. In zijn economisch programma liet hij uitkomen, dat men het particulier initiatief moet steunen en kwam vooral op voor de noodzaak van een groots opzette actie tot huizenbouw.

Hij was vol hoop voor het jaar 1947 voor wat betreft het prijzenpeil, doch hij liet uitkomen, dat er een meer harmonische samenwerking moet bestaan tussen den argeider en zijn werkgever, den leider van de ondernemer.

De President liet uitkomen, dat de huidige situatie van de haven van Dairen reden geeft tot ontevredenheid, en de regering van de Verenigde Staten heeft dan ook de wens te kennen gegeven, om de status van die haven te veranderen. Hij liet wel zien, dat het eigenlijk een quaestie is tussen de Russische en de Chinese regering, doch hij hoopte, dat men de zaak zo zou regelen, dat het den Noordamerikaansen burgers vrijelijk gegeven zou zijn, om deze haven te bezoeken. Hij hoopte dat men spoedig een regeling zal treffen en men zodoende via de spoorwegen weer in staat zal zijn het Verre Oosten van het nodige te voorzien. Het zal voor de handel van voordeel zijn en men is blij, dat zowel de Chinese als de Russische autoriteiten hebben te verstaan gegeven, dat men de nodige stappen zal nemen om deze quaestie te regelen.

Truman deelde het congres nog mede, dat hij spoedig aan het congres de terugtrekking zou aanvragen van de buitengewone machten, die aan den President voor biezondere noden verleend zijn. Hij wilde wel de woningbouw voor niet-directe huisvesting beperken, om zodoende meer bouwmaterialen los te krijgen.

Hij beval de opbouw sterk bij het congres aan. Men moet het particuliere kapitaal er ook voor trachten te interesseren. Hij liet tenslotte uitkomen, dat hij wettelijk wil opkomen tegen trustvorming, dit ook door hulp aan nieuwe industrien.

Hij vroeg hulp voor de landbouw door stabilisering van de prijzen, vooral voor de jaren 1947 en 1948. Hij richtte zich nog tot de oorlogsslachtoffers.

Er moeten nog andere stappen gedaan worden in verband met de wereldhandel als de stichting van een wereldbank en alles wat er tot dusver voor verricht werd. Hij kwam op tegen discriminatie van wege ras of geloof. Hij verklaarde dat de Verenigde Staten genegen zullen zijn tot ontwapening als men bij de Verenigde Landen een systeem van veiligheid weet op te bouwen. (Washington, (AP) 7.1).

PRESIDENT TRUMAN leest zijn speech voor.

REDE VAN TRUMAN IN ENGELAND GOED ONTVANGEN.

In de Britse pers ontving men de rede van Truman zeer gunstig daar hij een beroep deed op de eenheid en aanspoorde om niet aan partij-politiek te gaan doen in het belang van de nationale opbouw. (Londen, (AP) 7.1).

TWEE TON DOCUMENTEN.

Het officiële instituut voor de oorlogsdocumentatie in Nederland bracht een lading van twee ton aan documenten uit Duitsland naar Nederland over. (Amsterdam, Aneta, 6.1).

WEER DRIE DODEN.

Bij schermutselingen in de Oost sneuvelden er weer drie Nederlandse soldaten, twee werden gewond. (Batavia, Aneta, 6.1).

STAKING IN LONDEN.

In Londen brak een ongeorganiseerde staking uit onder de besteldiensten van de grote markten. De bond is doende de mensen weer aan het werk te krijgen.

Men ziet ook staking bij de bezorging van liqueren, tabak en verder luxe artikelen (Londen, (AP) 6.1.)

De verkeersagent in Parijs heeft koude voeten.

PRINS BERTIL GAAT CURAÇAO VOORBIJ.

Uit Trinidad komt het bericht, dat de Zweedse handelsmissie, met Prins Bertil van Zweden aan het hoofd een bezoek heeft gebracht aan dat eiland, en daarop weer verder trok naar Rio de Janeiro. Op het programma staan nog Sao Paulo en verder de steden Buenos Aires, Montevideo. Men zal tegen 2 Februari naar Zweden terugkeren (Port of Spain, (AP) 6.1.)

HET BEZOEK VAN DE GASPERI.

De minister-president De Gaspei legde een krans bij het graf van den onbekenden soldaat. Hij werd met militaire eer welkom geheten aan de poort van het kerkhof en de gebruikelijke saluutschoten werden gelost. De president was in gezelschap van zijn dochter Maria Romana en van den Italiaansen gezant bij de Noordamerikaanse regering Tarchiani. De conferentie met James Byrnes duurde 28 minuten, en De Gasperi kon later aan de pers mededelen, dat deze conferentie een goed begin was van zijn zending. De Gasperi zou de verdere besprekingen weer opnemen bij het diner, dat hen ter ere werd aangeboden. Hij gaf geen punten op, die men besproken had, misschien zal hij heden om negen uur een bezoek brengen bij President Truman (Washington, (AP) 6.1.)

PRESIDENT HERZOG.

Bij de verkiezingen te Bolivia is de candidaat Herzog, vroeger minister en nu candidaat van de socialistische republikeinse unie in de meerderheid.

het nieuws van vandaag

President Truman heeft het 80ste congres moeten openen. Sinds veertien jaar was het niet voorgekomen dat er een republikeinse meerderheid was.

Op zich was het dus helemaal geen prettig taak voor Truman, om nu een congres van partij-tegenstanders te moeten openen. De man heeft nu een congres waar hij geen meerderheid heeft. Hij nam de zaak maar heel laconiek op en begon met een grapje, waarom ook niet. Hij zag rond en maakte voordat hij zijn speech begon de guitige opmerking. „Er is veel veranderd in het congres sinds ik de laatste keer hier was. Het schijnt dat men meer naar links is gezwaaid." De republikeinen zitten nl. links van het spreekgestoelte van de voorzitter. Men lachte en men juichte ook toen hij eerlijk vroeg nu niet aan partij-politiek te gaan doen (dat zou wat voor statenleden zijn gisteren nog hoorden we van statenleden „ja dat is nu eenmaal partijpolitiek").

Het nieuws meldt ons verder dat men een grote militaire actie gaat opzetten in Palestina, om alle terreur de kop in te drukken. We begrijpen, die mentaliteit daar in Palestina niet, men moet toch begrijpen, dat ieder mens wars is van terreur en nu moet de straf misschien als het Engelse parlement permissie geeft zal men onmiddellijk het teken tot de aanval geven.

De Russische godsdienstpolitiek is te bekend, als dat we ons veel zouden juichen over het bericht dat men gisteren op Driekoningen (de dag van Kerstviering) de kerken in Moskou toch zo vol waren. We weten sinds de encycliek van Paus Pius XI over het „goddeloze" communisme wel waar we ons aan te houden hebben en weten ook wel dat het politiek is om dergelijke berichten te lanceren.

De Kardinaal van Hongarije liet zijn stem horen vanwege de volksverplaatsingen daar in zijn land, hoe toch al die minderheidsquaestie op te lossen. Wil men nu toch eindelijk eens een oplossing gaan zoeken?

In Batavia kon men vandaag in de krant lezen dat Walter A. Foote de Amerikaanse consul generaal, die hier ook op de Pietermaaiweg gewoond heeft als consul generaal verklaarde, dat Amerika neutraal blijft t.o.z. van de Indonesische republiek.

De conferentie in Washington zijn begonnen en Gasperi was al tevreden over het goede begin.

In Florence, de stad van zoveel christelijke traditie is er een communistisch congres, zal Italië trouw blijven aan zijn prachtige traditie?

In Moskou begon men ook te spreken; we weten wel dat Montgomery geen geheimen zal verklappen, doch het is goed dat men contact heeft.

Het leven draait verder, Prins Bertil komt niet naar Curaçao. Eden ging naar het strand van Barbados en niet naar dat van Aruba. We krijgen algemeen stemrecht op Curaçao, zo althans vragen de staten in hun voorlopig verslag inzake de zgn. decentralisatie.

De arme mensen in Holland zitten in de kou en men heeft niet om te stoken, enkele mudjes en daar is men dan door heen.

De Bovenwinden trekken de belangstelling.

DE STATEN OP REIS.

Hedenmorgen zijn per vliegtuig naar de Bovenwinden vertrokken de Heren Statenleden Plantz, Römer, Da Costa Gomez en Maal. Tevens is medegegaan de griffier der Staten de Heer Van Weel. Als adviseurs gingen o.a. mede de heren Ir. Groote en Mr. I. Debrot.

De reis gaat naar Sint Kitts, vervolgens met de schoener Kralendijk naar St. Eustatius, Saba en Sint Maarten, vanwaar men zal terugreizen naar Curaçao. Op 14 Januari as. worden de heren op Curaçao verwacht.

KATHEDRAAL VAN MOSKOU VOL.

Gelijk in vroeger jaren was de kathedraal van Moskou vol mensen ter viering van het feest van gisteren. De patriarch prees de staat dat men de vrijheid herkreeg. Het was zo vol dat er mensen buiten in de sneeuw moesten blijven staan. (Moskou, (AP) 7.1).

WELKE STAAT ZIT LOS?

HONGARIJE.

De Kardinaal van Hongarije kwam op tegen het deporteren van de mensen van het Solwaakse land naar het land der Sudeten. De enigste oplossing van dit probleem is, meende kardinaal, dat men een beroep gaat doen op de ministers van buitenlandse zaken van Engeland en de Verenigde Staten. (Esergom, (AP) 7.1).

COMMUNISTEN IN FLORENCE.

De communisten hielden hun congres in de stad Florence. (Rome, (AP) 7.1).

STRAF VERLAAGD.

Het speciale hof verlaagde Maandag jl. het vonnis tegen de oud burgemeester van den Haag, prof. Westra van 20 jaar op twaalf en een half jaar. (Den Haag, (AP) 7.1).

„IK GA SCHAATSEN".

Parlementaire Commissie

Wie stappen morgen in ?

Het is voor Curaçao een gebeurtenis van belang, dat er een commissie samengesteld uit leden van eerste en de tweede kamer „op bezoek" komt. We herinneren ons het bezoek van de oud-Minister Deckers, die als eenling in de tijd van Gouverneur Wouters eens persoonlijk naar de West kwam en we herinneren ons ook, hoe dat door ieder ten zeerste gewaardeerd werd. De persoonlijk charme, die van die bezoeker uitging maakte het bezoek ook tot een groot succes, men herinnere zich b.v. 's mans groot geheugen, zodat hij iemand 's naam eenmaal gehoord nooit meer scheen te vergeten. Nu komt er een commissie. Morgen zal men per vliegtuig vertrekken, daar men gaarne iets meer weet over de gasten, die in een voor Curaçao zo'n belangrijke tijd hier zullen komen, willen wij u nog wel eenmaal heel precies vertellen, wie of er morgen in het vliegtuig stappen. Een foto kan niet nauwkeuriger zijn, hier zijn de gegevens over de gasten:

Hierbij de personalia van de leden der commissie uit de Staten-Generaal, die, volgens de berichten, in de 2de week van Januari naar West-Indië zullen vertrekken.

1. Dr. S. Bierema. Lid der 2de Kamer voor de Partij van de Vrijheid. geb. 12 November 1884. Bezocht het Gymnasium te Groningen. Studeerde aan de Universiteiten te Halle, München en Leipzig, waar hij magna cum laude promoveerde. Bestuurslid van verschillende landbouworganisaties en coöperatie- en productieverenigingen. Ridder in de Orde van de Nederlandse Leeuw.

2. H. Meijerink. Lid der 2de Kamer voor de A.R. Partij. geb. 5 Maart 1884. Bezocht de Christelijke Kweekschool te Doetinchem. Heeft Hoofdacte en acte Frans en Duits M.O. Was Directeur der Christelijke Hollands-Inlandse Kweekschool te Soerakarta.

3. G. Wagenaar. Lid der 2de Kamer voor de Communistische Partij, geb. 27 September 1912. Bezocht de ambachtsschool en was daarna werkzaam bij een Gemeentelijk Energiebedrijf. Is lid der Gemeenteraad van Amsterdam en Voorzitter der Communistische Partij Nederland.

4. Dr. J. Logemann. Lid der 2de Kamer voor de Partij van de Arbeid. geb. 19 Januari 1892. Bezocht de H.B.S. en werd daarna opgeleid voor de N.I. administratieve dienst. Promoveerde in 1923 in de rechtswetenschappen. Van 1912-1924 bekleedde hij verschillende ambten bij de N.I. Bestuursdienst. Van 1924-1929 was hij Hoogleraar in het N.I. Staats- en Administratief Recht aan de Rechtshogeschool te Batavia. Minister van Overzeese Gebiedsdelen in het Ministerie-Schermerhorn. Ridder in de Orde van de Nederlandse Leeuw.

5. Mr. G. Kropman. Lid der 1ste Kamer voor de K.V.P. geb. 5 October 1887. Studeerde rechten te Utrecht. Was van 1929-1941 Wethouder der Gemeente Amsterdam. Is thans advocaat en Procureur te Amsterdam en o.a. Voorzitter der Vereniging „Katholiek Amsterdam". Ridder in de Orde van de Nederlandse Leeuw.

GEZANT TEPPEMA.

Gisteren arriveerde in Den Haag de uit Spanje teruggeroepen gezant den heer E. Teppema. (Den Haag, (AP) 7.1).

PALESTINA.

Men meldt ons uit regeringskringen, dat men een groots opgezette militaire actie in Palestina verwacht tegen wat men noemt de actie van de rebellen. Alle takken van dienst in Palestina zullen aan de actie deelnemen. Er zullen versterkingen komen uit Egypte om aan de actie deel te nemen.

Men wacht op de goedkeuring van het parlement om het sein tot de aanval te geven (Londen, (AP) 6.1).

.. DE QUAESTIE ROND DAIREN.

De Verenigde Staten hebben Rusland en China gevraagd de zaak rond Dairen te regelen en een einde te maken aan de militaire controle door de Sovjet over die haven. Men vroeg er een open haven van te maken, die echter onder de administratie zal staan van de Chinezen (Washington, (AP) 6.1).

CONFERENTIE BEGONNEN

Gisteravond trok Minister Alcide de Gasperi naar het kantoor van James Byrnes, om een aanvang te maken met de conferentie (Washington, (AP) 6.1).

GAST MONTGOMERY.

Montgomery arriveerde als gast der Russen in Moskou. Hij is uitgenodigd door Maarschalk Vassilievski, den chefstaf van het Russische leger (Moskou, (AP) 6.1).

ANTHONY EDEN IN WEST INDIE.

De oud-minister van buitenlandse zaken van Engeland Anthony Eden kwam in Trinidad aan op weg naar Barbados. Hij bezocht reeds Porto Rico (Trinidad, (AP) 6.1).

ANTHONY EDEN.

Statenvergadering

Drie Koningen 1947

Aanwezig waren de leden: Da Costa Gomez, Eman, Maal, neven Jonckheer, Kwartsz, Römer en Plantz. Namens het Gouvernement: niemand. Niettegenstaande ons verlangenslijstje voor 1947 begon de vergadering weer 20 minuten te laat. Op de agenda stond slechts: ingekomen stukken. De vergadering nam een half uur in beslag.

De voorgelezen ingekomen stukken trokken geen belangstelling.

Bij de vaststelling van het voorlopig verslag van de landsverordening tot indeling van Curaçao in bestuursressorten en tot instelling van zelfstandig bestuur in die ressorten, werden nog enkele opmerkingen gemaakt.

Men sprak niet meer over het rapport Oppenheim: men noemde geen namen: men sprak geen dank uit voor de leden, die dit ontwerp hebben voorbereid. Men gaf deze algemene beschouwingen:

Lag het aanvankelijk in de bedoeling der Staten uitgebreide algemene beschouwingen te houden naar aanleiding van de geschiedenis en betekenis van het onderhavige ontwerp, thans zijn ze van oordeel, dat deze na de verklaring van den Gouverneur van 20 December 1946 en het antwoord van de Koningin op de petitie der Staten achterwege kunnen blijven.

De nieuwe Staatsorde, door die verklaring ingeluid, eist, dat op de eerste plaats het eilandenreglement aangepast wordt aan de veranderde omstandigheden. De voornaamste wijziging, die de Staten bij de artikelen naar voren brengen is wel die, waarbij het algemeen mannenkiesrecht en de mogelijkheid van algemeen vrouwenkiesrecht worden ingevoerd.

De vernietiging van de keuren bij landsverordening grijpt terug op het ontwerp van de commissie, ingesteld bij beschikking van 5 December 1946 no. 7530 (P.B. 1942 no. 227).

De heer C. Jonckheer had nog een opmerking aangaande artikel 16, waarover men schreef:

Ad artikel 16: De meerderheid zag niet in, waarom het lidmaatschap van de Raad onverenigbaar moet zijn met dat van de Staten en zeer zeker niet in het begin, wanneer alle krachten, die daarvoor maar enigszins in aanmerking komen, nodig zullen zijn om het nieuwe instituut een krachtig leven te verzekeren, al kon zij principieel met de minderheid meegaan, die zich met de redactie van het ontwerp verenigen kon.

De noodzaak om den vervanger van den Burgemeester eveneens uit te sluiten werd niet ingezien, daar het in het algemeen in de practijk zelden zal voorkomen, dat de vervanger als zodanig optreedt. Is het de bedoeling, dat gedurende een dergelijke periode een combinatie van beide lidmaatschappen verbroken wordt dan ware dit duidelijk tot uitdrukking te brengen.

Evenmin kon de noodzakelijkheid ingezien worden om alle ambtenaren, vanwege het bestuur van het eiland aangesteld of daaraan ondergeschikt, uit te sluiten van het raadlidmaatschap, zodat de schrapping van letter g aangedrongen werd.

Jonckheer vindt het geen normale toestand, dat men tegelijk raadslid èn lid van de Staten zou kunnen zijn, want hij voorzag practische moeilijkheden als votering van geld in bezondere omstandigheden.

De heer Da Costa Gomez sloot zich hierbij aan, opmerkend dat het wel een uitzonderingsgeval zal blijven.

De Heer Eman „had niets op te merken, doch wilde slechts zeggen", dat het beter was de memorie van antwoord af te wachten.

Bij de rondvraag liet de heer Kwartsz weten, dat hij wegens gezondsredenen niet deel zal kunnen nemen aan de „expeditie" van de Staten naar de Bovenwinden. Hij beweerde nog dat Aruba „in de strijd" altijd naast de Bovenwinden heeft gestaan. (Naar we vernemen gaat de heer Kwartsz met 10 Januari op vacantie!)

De heer Maal nam het woord, met hese stem, waarvoor hij excuse vroeg en kreeg. Hij sprak over de dertiende maand: men had den minderbedeelden ambtenaar „boter op de funchi" willen geven en nu valt het zo uit, dat de groten méér krijgen als de kleinen. Hij liet niet uitkomen of dit absoluut zo was, dan wel procentsgewijs. Niemand gaf den heer Maal een toelichting op zijn woorden.

Hoe is de wereld toch veranderd! Dit ontwerp van decentralisatie biedt dus algemeen kiesrecht, zelfs ook voor vrouwen (excuse dames).

Het is toch wel spoedig gegaan. Herinnert u zich nog de strijd in de dagen van Gouverneur Wouters? Er kwam een uitbreiding van kiesrecht, een kleintje maar, en er barstte een vreselijke storm van vertegenwoordiging los. Men viel de Katholieke Partij aan, men sprak over Gouverneur Wouters als een man, die...... enfin, laat ons alles maar niet ophalen, en nu: **algemeen kiesrecht.**

Men schreeuwde moord en brand, toen de uitbreiding er door kwam door de Katholieke Partij en die door die Partij alléén, alle andere leden stemden tegen. Men kon het den heer Wouters niet vergeven; men meent zelfs dat dit de reden was, dat hij niet aanbleef en zich in Costa Rica moest terugtrekken.

Mensen, staat stil, en kijkt eens om en zij, die zo schreeuwden, waar zijn ze nu? We zijn blij, dat men bij de Katholieke Partij begrijpt, dat partij-discipline wel het eerst nodige is nu men allen moet gaat stemmen, opdat we niet meer zulk een holder de bolder verkiezing meemaken als in November 1945.

Politieke scholing en begrip voor de ernst van de zaak moet men bijbrengen.

SURINAME

WELVAARTSPLAN VOOR SURINAME.

Kartering eerste vereiste.

De Staten van Suriname hebben op het ogenblik advies uit te brengen over een wetsontwerp tot stichting van een Welvaartsfonds. Dit fonds, waarmee een bedrag van 40 millioen gulden, verdeeld over een aantal jaren, zal zijn gemoeid, moet dienen ter uitvoering van een welvaartsplan voor Suriname. Het project beoogt o.m. tot een productieve exploratie van dit gebiedsdeel te komen. Een uitgebreide luchtkartering ligt voor de uitvoering van deze plannen eveneens in de bedoeling; daarbij is ook gedacht aan instelling en exploitatie van een locaal luchtverkeer.

Zoals men weet, bestaat Nederlands West-Indië uit het gebiedsdeel Curaçao, dat de eilanden omvat, en het gebiedsdeel Suriname op de Noordkust van Zuid-Amerika. Vooral Suriname is, althans in de publieke belangstelling, meermalen stiefmoederlijk bedeeld. Bij de huidige moeilijkheden in Oost-Indië komt al een ontstellende onwetendheid omtrent deze archipel bij het Nederlandse publiek tot uiting, doch men wist en weet over het algemeen van de Oost toch nog wel meer dan van de West. In het bezonder Suriname is tot nu toe vaak als een zorgenkind beschouwd.

Verkeerscentra.

Lange tijd is dat ook met Curaçao het geval geweest, doch sinds 1916, toen men begon met de olie uit Venezuela op Aruba en Curaçao te raffineren, heeft dit gebiedsdeel meer en meer aan betekenis gewonnen en vooral tijdens de afgelopen oorlog hebben zowel de olieraffinaderijen als het uitgebreide luchtnet van de K.L.M. in West-Indië, de Caraïbische eilanden gemaakt tot centra van het verkeer tussen Noord- en Zuid-Amerika.

De olieraffinaderijen op de Nederlandse Antillen zouden echter in de toekomst mogelijk aan betekenis kunnen verliezen door het voortschrijdende streven van de olie-voortbrengende landen om eigen raffinaderijen te stichten, en daarom ziet men terecht in, dat reeds nu naar andere bronnen van welvaart moet worden uitgezien. Er is dan ook reeds ƒ 200.000.— in het gebiedsdeel Curaçao bijeengebracht voor een welvaartsfonds.

Doch ook voor Suriname streeft men naar een veel intensiever exploratie en exploitatie dan tot nu toe het geval was.

Het welvaartsplan voor Suriname, dat thans is opgezet, is afkomstig uit dat gewest zelf en wil de basis leggen voor verdere economische ontsluiting van dit gebiedsdeel. Niet alleen wil men de ertsrijkdom en de bossen van Suriname tot een productieve exploratie brengen, maar ook de mogelijkheden op het gebied van veeteelt, bananencultuur, rijstbouw en cacao-plantage bieden goede perspectieven.

Er zijn geen kaarten.

Bij al deze plannen is een volledig en gedetailleerd in kaart brengen van de beide Westindische gebiedsdelen het eerst nodige. Met name van Suriname bestaat geen enkele volledige kaart en om een gebied te gaan exploreren, moet men toch weten hoe het er uit ziet.

De kartering van Suriname, die men evengoed „inventarisering" zou kunnen noemen, staat dan ook mede op het programma. Deze kartering zal waarschijnlijk worden opgedragen aan de K.L.M., die behalve de „Meeuw" die in West-Indië voor foto-doeleinden wordt gebruikt, hiervoor nog drie andere te kopen toestellen ter beschikking zal stellen.

Ook bij de exploitatie van ertsen en hout in Suriname zou de K.L.M. als transportmiddel worden ingeschakeld. De vliegtuigen moeten dienen om mensen en materiaal van verkennings-expeditie te vervoeren. Later zou dit vervoer moeten uitgroeien tot een locaal luchtverkeer.

Toestand Indo-China

Nieuwe strijd op komst.

Onder kenners van de toestanden in het Verre Oosten bestaat ernstige vrees, dat de mislukking van de onderhandelingen te Fontainebleau tussen de Franse regering en de afgevaardigden van Viët-Nam (de Annamese republiek) het signaal zal zijn voor nieuwe strijd in Indo-China. De Annamieten beschikken nog altijd over verscheidene duizenden goedgewapende manschappen en hebben de gebeurtenissen te Fontainebleau nauwlettend gevolgd. Volgens Annamese berichten zijn de vijandelijkheden trouwens nooit werkelijk gestaakt en het gerucht gaat dat de Annamieten de vrouwen en kinderen hebben bevolen Hanoi te ontruimen en dat zij de huizen in de stad ondermijnd met het oog op de toekomstige straatgevechten. Waar de atmosfeer zo geladen is, zal het bericht, dat de afgevaardigden van Viët-Nam in Fontainebleau de zaal, waar de onderhandelingen plaats hadden, hebben verlaten zeggend, dat verdere besprekingen met hun waardigheid in strijd waren, vermoedelijk de slecht denkbare uitwerking hebben.

Er moge hier aan worden herinnerd, dat zodra Japan vorig jaar Augustus gecapituleerd had, de Annamieten in opstand kwamen tegen het Franse gezag en de republiek Viët-Nam hebben uitgeroepen. Het is weinig twijfelachtig, dat zij daartoe werden aangezet en bewapend door de Japanners. Op 6 Maart jl. erkende Frankrijk Viët-Nam als een vrije staat met een eigen regering volgsvertegenwoordiging, leger en financiën, deel uitmakend van de Indo-Chinese federatie". Omtrent de details van deze regeling is echter geen overeenstemming mogelijk gebleken.

Eisen der Annamieten.

Deze details betreffen in het bezonder de toekomst van Indo-China en de macht van den gouverneur-generaal van de Indo-Chinese Federatie. De Annamieten eisen op historische gronden Cochin-China, dat rijk is aan rubber, rijst en mineralen, voor zich op. De Franse hoge commissaris admiraal d'Argenlieu, heeft echter in Mei Cochin-China tot een afzonderlijke republiek geproclameerd met een voorlopige regering aan het hoofd. Blijkbaar heeft hij dit zelfs volgens Franse bladen, geheel op eigen initiatief gedaan. De Annamieten beweren dat dit is gebeurd om hen te dwarsbomen en dat de voorlopige regering een troep Quislings en collaborateurs is met aan het hoofd, dr. Thinh een rijst-millionair.

Wat den gouverneur-generaal betreft, de Fransen eisen dat hij de volledige controle moet uitoefenen op de buitenlandse politiek en de handelsbetrekkingen van Indo-China. De Annamieten van hun kant vinden, dat de inwilliging van deze Franse eis zou betekenen dat er oude wijn in nieuwe zakken zou worden gegoten en dat Frankrijk practisch toch het monopolie van de rijke Indo-Chinese handel zou behouden, waardoor de overeenkomst van 6 Maart iedere zin zou verliezen.

De Franse invloed.

Afgezien van deze twistpunten, zijn de Annamieten ook verbitterd over de overheersende Franse invloed op het onderwijs en de opvoeding van de jeugd in Viët-Nam.

Te Fontainebleau heeft de president van Viët-Nam, dr. Ho Chi Minh, er de nadruk op gelegd dat de Annamieten niet met Frankrijk wensen te breken, omdat zij de hulp van Franse geleerden en ingenieurs nodig hebben en dat zij de Franse eigendomsrechten en belangen in Indo-China ten volle zullen eerbiedigen. Onder leidende Franse persoonlijkheden en in de Franse pers, met name vooral in „Combat" hebben de Annamieten voor hun aanspraken veel begrip gevonden.

De crisis in Indo-China raakt intussen niet alleen Frankrijk. De Japanse wreedheden worden snel vergeten in Azië, dat aan wreedheden te lang gewend is om het ene voorbeeld daarvan langer te onthouden dan het andere. Maar de Japanse leuze: „Azië voor de Aziaten" en het schouwspel dat de blanke door den kleurling werd verslagen, zijn niet vergeten. Zij liggen aan de wortel van de politieke onrust in Birma, de troebelen in Malakka en op Java. Het nieuws van de mislukking van Fontainebleau zal zich snel door heel Zuid-Oost-Azië verspreiden en de stemming daar nog meer verhitten.

SPORT

WEDSTRIJD FEIJENOORD—AJAX VAN VOOROORLOGSE ALLURE.

Rotterdamse aanval in grootse vorm.

Ach, hadden we enige zekerheid, dat Van Kilsdonk, Feijenoords linksbuiten, altijd zo goed zal spelen, als hij vandaag deed tegen Ajax! De bezetting van de vleugels in het Nederlands elftal zou niet langer een probleem zijn, want Van Kilsdonk speelde subliem en ook Dräger liet goede dingen zien, al was het spel van den Ajaxied ditmaal niet zo heel erg overtuigend.

Feijenoord leed tot dusver in deze competitie aan gebrek aan geestdrift, gebrek aan wil om te winnen. Maar Feijenoord—Ajax, ja, dat is toch altijd een beetje anders dan anders en de inspiratie, die tot dusver zoek was geweest, was er nu plotseling bij de in enigszins gewijzigde opstelling spelende Rotterdammers. Het eigenaardige was daarbij, dat de bezieling niet uitging van de jeugd, maar van de oude geroutineerde krachten. In de eerste plaats wel van Paauwe, die een verrassend goede spilpartij vertolkte, en voorts van Vrauwdeunt en Linssen.

Ajax kreeg dan ook onmiddellijk te verstaan, dat het ongeslagen record in gevaar zou komen, want na 10 minuten wist Feijenoords nieuwe middenvoor De Jong de score te openen. Maar Ajax had het antwoord klaar, want de Amsterdammers speelden in hun normale, dus goede vorm, en vrij spoedig deponeerde Brockmann de gelijkmaker in het net. Daarmede was de grondslag gelegd voor een goede wedstrijd, en dat is het tot het einde gebleven. Het was Feijenoord — Ajax van vooroorlogse samenstelling.

Voor de rust ging het volkomen gelijk op. Uit een vrije schop maakte Van Kilsdonk er 2—1 van, maar Ajax reageerde onmiddellijk toen Michels een fout van doelman Van der Bijl afstrafte. Maar in de tweede helft miste Ajax die slagvaardigheid. Weer nam Feijenoord door Van Kilsdonk de leiding en nu bleek de thuisclub sterker. Heel duidelijk bleek nu de middelmatigheid van het Ajax-backstel, dat zich in geen enkel opzicht verhief boven andere clubverdedigingen.

Potharst was niet opgewassen tegen de vleugel Vrauwdeunt—Van Kilsdonk, evenmin trouwens als Stoffelen, en Van der Linden maakte een paar lelijke fouten. Zo konden Linssen en De Jong de stand op 5—2 brengen en pas daarna opende Ajax een fel offensief, dat echter, dank zij hardnekkig verdedigen van Feijenoord slechts eenmaal tot succes leidde, dank zij Fischer. Zo ging Ajax' ongeslagen record en met 5—3 aan.

CURAÇAO

MGR. VERRIET.

Tot onze grote voldoening kunnen wij onze lezers mededelen, dat de goede berichten over de gezondheidstoestand van Mgr. Verriet aanhouden.

De dokter gaf Mgr. Verriet zelfs permissie om een heilige mis te lezen gedurende de feestdagen.

DE KOU IN NEDERLAND.

In een particuliere brief uit Nederland lezen wij:

„Zeg A., hier is het op het ogenblik erg koud. Je kunt het bijna niet warm gestookt krijgen......

Maar ja, het vriest nu 12 à 16 graden, en die 9 mud kolen die wij in huis hebben voor de hele Winter gaan hard, als het zo koud is.

Daar weet jij nog van A., toen wij in de oorlogsjaren maar 4 mud kregen (als die er nog waren.)

NIEUWS VOOR DE SCHUTTERIJ.

De lang verwachte dag is aangebroken. Op 30 Januari as. vertrekt uit Amsterdam het schip, dat verheugenis voor de Schutterij brengt. De „Bloem Fontein" brengt de Nederlandse Troepen, die bestemd zijn voor Curaçao, en voor wiens vertraagde reis de Schutterij nog steeds is aangehouden, mede.

Op 10 Februari komen ze te Suriname aan en op 14 Februari zullen ze hun bestemming bereiken. De 9e lichting mag nu vertrouwen, dat zij op 1 Mei as. gedemobiliseerd worden.

GESLAAGD.

Uitslagen van de op 23, 27, 28 en 30 December 1946 gehouden examens voor radiotelegrafist.

Bizonder Certificaat voor radiotelegrafist: Aantal candidaten: 1; afgewezen: 1.

Certificaat voor radiotelegrafist der 2e klasse: Aantal candidaten: 6; afgewezen: 1. Geslaagd: de heren R. J. de Weever, C. F. Rusman, H. M. Newton, H. Elmont en L. Rahan.

Certificaat voor radiotelegrafist der 1e klasse: Aantal candidaten: 2; afgewezen: 1. Geslaagd: de Heer Th. M. A. de Bie.

DOUWE ZALM.

Zoals wij gisteren mededeelden stierf de bekende ondernemer van de „Tipografia Americana", de Heer Douwe Zalm.

Wie over het leven en werken van deze figuur uit de drukwereld nog het een en ander zou willen weten, hij neme het boek van Dr. Hartog: „Journalistiek leven op Curaçao" ter hand en hij zal daar in het vierde hoofdstuk een zeer uitvoerige levensbericht van den heer Zalm aantreffen.

STRAATNAMEN.

Wanneer komen de bordjes klaar voor de nieuwe straten?

GEBRANDSCHILDERDE RAMEN.

In de Kerk van Onze Lieve Vrouw van de heilige Rozenkrans te Pietermaai zagen wij een ontwerp voor gebrandschilderde ramen.

Het aanbrengen van gebrandschilderde ramen zal dit machtige kerkgebouw zeer verfraaien.

BELANGSTELLING VOOR ONS R.K. ZEEMANSHUIS.

In het tijdschrift „Cooperator" van Jamaica, verscheen een artikel van de hand van Pater Sullivan over het R.K. Zeemanshuis van Curaçao. Het doet goed te zien, dat in de buitenwereld belangstelling voor Curaçao bestaat.

P.C.J.-ZENDER.

Ten gerieve van onze lezers zullen wij heden de golflengte publiceren van de P.C.J.-zender.

Maandagavond om half acht Curaçaose tijd opende de PCJ een dagelijkse uitzending voor Nederlands West-Indië op de golflengten 25, 31 en 49 meter.

SCHEEPSBERICHTEN.

6 Januari.

Evelyn van Bonaire; Samaffric naar U.K.; Plato van Maracaibo.

K.S.C.

Mgr. Verriet Tropee-wedstrijden. Programma.

12 Januari 1947: Neptunus — Tropials (semi-finale).

19 Januari 1947: Republiek — Desko (semi-finale).

26 Januari 1947: Finale met muziek.

Bovenwinden

JOHAN MAURITS NAAR DE BOVENWINDEN.

Betrouwbare bronnen melden ons, dat de Johan Maurits voornemens is dezer dagen een reis te maken naar de Bovenwinden. Het komt ons voor dat de Bovenwinden dezer dagen in het middelpunt van de belangstelling staan.

BONAIRE

GROOT MAJOOR VAN DER MEER NAAR BONAIRE.

Deze dagen is de Groot Majoor, Pater van der Meer O.P., voor militaire aangelegenheden naar Bonaire vertrokken. Pater Van der Meer zal aldaar enige dagen vertoeven.

Gebrandschilderd Glas

door

FRANS BALENDONG.

Hoe snel en beslissend de techniek ook veel mechaniseert en zijn stempel drukt op het moderne leven, het vervaardigen van gebrandschilderd glas-in-lood geschiedt nog in hoofdtrekken op de manier, zoals dit honderden jaren terug ook het geval was. Toch zal er niet gauw gevaar voor vervlakking van het werk bestaan, want er wordt van de glasschilders veel kennis en technische vaardigheid vereist, die den gehelen persoon vergen. En steunend op zijn voorgangers en leermeesters zal elke glasschilder weer opnieuw trachten, nieuwe mogelijkheden te vinden, en het werk te verfijnen.

Het werk leent zich niet voor massaproductie. Daardoor is het gebrande glas door de eeuwen de tijd, waarin het ontstond. Steeds weer opnieuw wisten de glasschilders in hun materie hun geest te leggen, en zich in de fonkelende kleuren van het bezielde glas uit te drukken. Zij volgden daarbij in hoofdtrekken steeds één techniek.

Hoe ontstaat nu het raam?

Laten wij als voorbeeld nemen een raam met monumentale voorstelling.

Eerst maakt de ontwerper een schets. Hij vat zijn gedachten samen in een gekleurde tekening op 1/10 der ware grootte, die een beeld moet geven van het raam zoals het wordt. Hierop is het ontwerp gemakkelijk te overzien.

Vervolgens maakt hij de tekening op ware grootte: het carton. Hier zet de glasschilder op papier, wat hij straks op glas gaat overbrengen. Het is niet voldoende dat het carton als tekening voldoet, want het is slechts hulpmiddel bij de uitvoering. De schilder moet zich het glas en de kleuren kunnen voorstellen, en met dat beeld voor ogen de tekening maken, en hierop de loodlijnen trekken, die de onderverdeling van het raam aangeven. Het is op papier getekend wat in glas wordt gedacht.

Als schets en tekening klaar zijn, en het raam voldoende duidelijk op papier staat, begint de technische uitvoering.

Vele glasschilders willen de lasten van een zaak niet om zich heen hebben, en wenden zich voor de uitvoering tot een daarop ingericht bedrijf. Hier vinden zij dan de nodige gereedschappen en accommodatie.

Het eerste werk is nu het doordrukken der loodlijnen.

Op de tekentafel wordt een vel stevig papier gelegd, hierop carbon papier, vervolgens het carton. Met een stift worden dan de loodlijnen doorgedrukt. Er ontstaat dan een tekening van enkele lijnen, de schablonentekening, die de stukken glas aangeeft.

Nu moet het glas gesneden worden.

De kleur nl. wordt gewoonlijk niet door den schilder op het glas gebracht. Het glas komt in gekleurde platen van de fabrieken. De kleuren worden dan in het atelier genummerd. Een voorraad bestaat gauw uit een honderd kleurnuances. In het raam wordt elke kleur een apart stuk glas.

Deze stukken (een raam van enige grootte kan uit enige duizenden stukken bestaan) worden dan met lood aan elkaar gevoegd.

Om deze stukken glas te snijden is de schablonentekening nodig. Hierop heeft de schilder in nummers aangegeven, welke kleur elk stukje glas hebben moet; met een schablonenschaar wordt die tekening nauwkeurig uitgeknipt, zodat elk stukje papier een stuk glas aangeeft. Die schaar knipt tussen twee stukken papier de dikte van de loodband weg, waarin later het glas wordt gevat, opdat, bij het in lood zetten de hoogte en breedte de juiste maat houden.

De snijder zoekt nu de kleur op; die op de schabloon is aangegeven, en kan dan, door een in een huls gevatte diamant langs het harde papier te laten glijden, een snede in het glas maken, en het afbreken, zodat hij een stuk glas krijgt, zuiver van grootte en vorm, zoals de schabloon aangeeft. Deze stukken worden aan elkaar gelegd op een stuk blank glas.

Als nu het hele raam gesneden is, moet het glas beschilderd worden.

Nu moet, om de kleur te zien, het licht steeds achter het glas zijn. Het werk moet dus zodanig worden opgesteld, dat de schilder alle stukken glas aan elkaar kan zien.

Daar zijn nu verschillende methodes voor.

Een veel gebruikte manier is een lichtbak. Dat is een tafel, dicht aan de zijde waar de schilder staat en van achteren open. Het bovenblad is een stuk blank glas. Het licht moet nu zo worden geleid, dat dit onder het glas schijnt. Het overige gedeelte van het vertrek wordt afgedekt. Legt men nu het gekleurde glas op die tafel, dan ziet de schilder de kleur en heeft hij een overzicht, zó dat hij tot het schilderen kan overgaan.

Te kleuren behoeft hij bijna niet meer, want het glas is in hoofdzaak al gekleurd. Zijn taak is dus nu om de tekening op de diverse stukken glas te brengen. Met contourverf schildert hij in strakke lijnen de scherp getekende gedeelten, om daarna met grisailles de lichtverdeling en schaduwen aan te brengen.

De verven die hij gebruikt hebben de grondstoffen van glas. Als deze verf tot smeltens toe wordt verhit, ontstaat eigenlijk glas. Om het product van een bijna onvergankelijke soliditeit te maken, moet het glas verhit worden, „gebrand" worden.

Dit geschiedt in een oven; een ijzeren kastje, waarin het glas in krijt of gips op een ijzeren plaat wordt gelegd. De oven wordt dan gesloten en verhit. De temperatuur in de oven moet ongeveer 600° C. zijn. Op deze temperatuur is het glas zacht, en de verf gesmolten. Doordat het glas zacht is, kan nu de verf ermee verbinden. Is deze hitte bereikt, dan moet de warmtetoevoer direct ophouden, omdat anders het glas zou gaan smelten en zijn vorm verliezen.

Het glas moet nu geleidelijk afkoelen, en wordt weer hard. De verf is nu echter ook glas, en heeft zich onafscheidelijk met het stuk verbonden.

Dit branden brengt veel risico met zich mede. Door veel routine wordt het erlies aan glas door verbranden echter tot een minimum beperkt.

Is het glas nu eenmaal zover, dan moet het nog in lood gevat worden. Het lood wordt in lange stangen vervaardigd, met een H-vorm als doorsnede.

De glaszetter tekent op de zettafel een rechte hoek, en begint vanuit een hoek van het paneel te werken.

Nu vat hij stuk voor stuk de glazen in lood. Heeft hij dan alle stukken glas op die manier aan elkaar gezet, dan controleert hij de maat, en soldeert hij de kruisen snijpunten van het lood vast.

Het geheel hangt dan stevig aan elkaar, en behoeft alleen nog waterdicht gemaakt te worden.

Hiertoe wrijft men met een harde borstel een speciaal en goed soort stopverf, de kit, tussen het lood en het glas. De overvloedige kit poetst men van het paneel af met zaagsel. Deze kit moet dan verharden.

Het paneel glas-in-lood is nu waterdicht en kan niet tochten.

Het raam is nu klaar en kan worden geplaatst.

In hoofdtrekken is hiermede beschreven, hoe gebrandschilderd glas-in-lood wordt gemaakt.

De kunst om met gekleurd glas de stemming in de gebouwen te verhogen ontstond waarschijnlijk ten tijde van Karel den Grote.

Vermoedelijk bestond de samenvoeging der verschillende stukken glas oorspronkelijk uit gips en mortel. Ook werden uitgestoken en van sieraden voorziene houten ramen gebruikt. In de middeleeuwen was echter de techniek om het glas in lood te vatten reeds algemeen verspreid.

De ouden wisten reeds door hun kleur- en kunstgevoel een aangename atmosfeer te scheppen. Toen echter de techniek zover gevorderd was, dat de glasschilders het materiaal geheel in hun macht hadden, zijn, reeds in de middeleeuwen, ramen ontstaan, die thans nog menig glasschilder veel leren.

In kracht van kleur kan geen genre wedijveren met de glasschilderkunst. Het licht valt in en door het raam, dat niet wordt belicht, maar doorlicht. De kleuren krijgen hierdoor meer gloed en warmte. En het bewustzijn neemt het leven ten slotte waar door het licht en de kleuren.

Bij glas is er het licht, het symbool van Gods verlichtende wijsheid, dat de kleuren doet ontstaan, bij goede rangschikking laat samenvloeien en doet spreken tot het gemoed.

De beschildering mag dan ook nooit zo zijn, dat het licht wordt tegengehouden. Het glas moet het licht doorlaten, echter vol sprankelend leven, vol kleurengloed en kleurenspel. Dan zal het raam de grootste indruk op het gemoed maken, en het beste zijn taak vervullen: de veredeling van de geest.

Wat de Atoombom voorafging

Het beginsel van de atoomsplitsing.

Het explosiemiddel van de vorige oorlog, het TNT, was tweemaal zo krachtig als het zwarte buskruit van zes eeuwen geleden, en in de tweede wereldoorlog is de kracht van de explosiemiddelen nog eens met 60% boven die van het TNT opgevoerd. Dat demonstreert de ontwikkelingssnelheid van de normale explosieve middelen tot tegen het einde van de laatste oorlog. De atoombom nu is 12.000 maal krachtiger dan een gelijke **hoeveelheid van het sterkste explosieve middel van het soort TNT.** Deze verhouding wordt het best aangetoond door het feit, dat 123 vliegtuigen, elk met een atoombom geladen een even grote vernietigingscapaciteit vervoeren als het totaal van alle door de geallieerden boven Europa uitgeworpen bommen tezamen (nagenoem 2½ millioen ton) vertegenwoordigen.

Vóór Hirosjima was de sterkte der geallieerde legers en vloten voldoende om alle wereldzeeën te beheersen en om luchtvloten decimerende aanvallen op vijandelijke productiecentra te laten uitvoeren, doch zulke aanvallen konden de oorlog niet tot een beslissing brengen. De legers waren aan het eind van hun kunnen daar, waar zij een continent ver moesten binnendringen om beslissingen te bevechten, zoals bv. aan de Siegfriedlijn het geval was.

Met de atoombom veranderde dit plotseling: iedere plaats op de wereld is voor een vliegmachine bereikbaar en de tot stand gebrachte vernieling is zoveel omvangrijker, dat reconstructie een wanhopige onderneming is.

Het beginsel van de atoombom is de splitsing van het uraniumatoom in twee delen, het krypton- en het bariumatoom.

Wat moest worden gezocht was niet de reactie op zichzelf; deze was bekend, doch niet bekend was hoe men een grote hoeveelheid uraniumatomen op commando gelijktijdig tot splitsing moest brengen. Daartoe moet een splitsend atoom volgende atomen meeslepen, zodat er een voortlopende reactie ontstaat.

Thans moge even over het splitsingsproces zelf worden gesproken. Het atoom is een kluwen van snel bewegende electronen, die om een centrale kern lopen. Kern en electronen zijn zeer klein ten opzichte van de afmetingen van de buitenste electronenbanen, zodat het geheel terecht wel vergeleken wordt met een zonnestelsel met vele om een zon wentelende planeten. Bij onze bekende chemische reacties, zoals het verbranden van kool, vindt nu uitwisseling plaats van de buitenste electronen van het koolstofatoom met de buitenste electronen van een zuurstofatoom. De daarbij vrijkomende energie is dan een deel van de energie van die buitenste electronen.

Bij een kernreactie worden daarentegen de electronen van de binnenste banen, in de directe nabijheid van de kern, uitgewisseld. Deze electronen zitten veel vaster dan de buitenste en zij bezitten dan ook een veel groter energie. Hun uitwisseling gaat eveneens met veel groter energieopbrengst gepaard dan die van de buitenste electronen, vele millioenen malen meer. De vraag rijst dan dadelijk, waarom reacties, waarbij zoveel energie vrijkomt, niet vaker in de natuur worden waargenomen, want reacties hebben over het algemeen de eigenschap spontaner te verlopen, naarmate meer energie daarbij vrijkomt. Het antwoord hierop is, dat de kernen zo verschrikkelijk klein zijn, dat de kans dat twee kernen elkaar ontmoeten en gelegenheid krijgen om electronen uit te wisselen, weer zo gering is, dat naar buiten toch weer geen totaaleffect waar is te nemen, omdat zo weinig kernen elkaar ontmoeten.

Wat dus gezocht moest worden was in hoofdzaak een weg om de kernen, die met elkaar reageren moeten, tot ontmoeting te brengen. Men zocht dit in de richting van het zuiveren van het uranium door alle niet werkzame delen weg te nemen, teneinde zodoende meer werkzame atomen in elkaars directe omgeving te brengen. Zuiver uranium bevat nl. 140 niet werkzame atomen op één werkzaam. Zou men voldoende werkzame atomen kunnen afzonderen, dan zou men een van zelf voortlopende reactie kunnen krijgen, mits men een voldoend grote hoeveelheid van het actieve materiaal bijeen had.

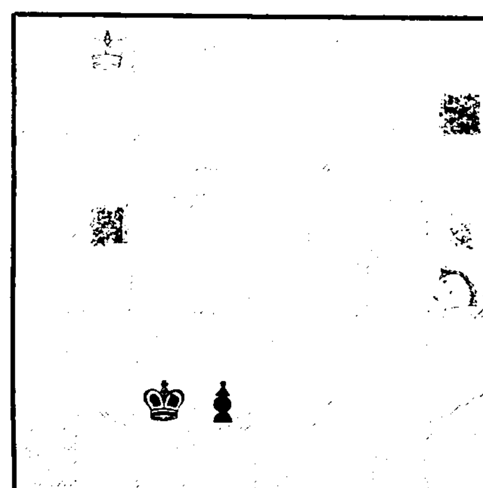
Er was echter nog een principieel andere weg: men had bij het beschieten van uranium met langzame neutronen nl. waargenomen, dat de niet-actieve delen overgaan in neptunium, welke stof later weer overgaat in plutonium. Dit plutonium bleek nu een zeer geschikte uitgangsstof te zijn voor het realiseren van de gezochte vanzelf voortlopende kettingreactie. Het plutonium is voorts met eenvoudige chemische reacties af te zonderen van uranium, wat van het actieve uranium niet gezegd kan worden. Actief uranium laat zich nl. uiterst lastig afzonderen doordat het in eigenschappen vrijwel niet van het inactieve verschilt.

Het vormen van plutonium is nu eveneens tot een kettingreactie gemaakt kunnen worden, ook weer door verontreinigingen weg te nemen, door de hoeveelheid materiaal groot genoeg te kiezen en ten derde door geschikte stoffen toe te voegen, om de neutronen die vrijkomen en die volgende reacties moeten inleiden, tot de gunstigste snelheid af te remmen. Dit werd gedaan door kleine stukjes uranium in te bedden tussen stukken vertragermateriaal. De Duitsers gebruikten voor dat doel zg. zwaar water, doch de Noordamerikanen en Engelsen kozen grafiet, dat gemakkelijker te verkrijgen is.

Tot zover was alle werk theoretisch onderzoek geweest, er was nog geen kettingreactie tot stand gebracht, geen plutonium was nog vervaardigd en geen actief uranium afgescheiden.

B AAIEN VAN CURAÇAO ZIJN MOOI, MAAR GEVAARLIJK.

Wit begint. Zwart wint.

Mgr. V. Noort

Een groot theoloog heengegaan.

Sinds de Reformatie hebben wij, Nederlanders, geen theoloog van zulk formaat gekend als Van Noort was: het ras der theologen scheen schier uitgestorven sinds Ruard Tapper van Enkhuizen. De verdrukking eeuwen lang heeft ongunstig gewerkt op de kweek van godgeleerden.

Het is het pauselijk woord van Leo XIII geweest, dat de wetenschap onder ons weer heeft doen ontwaken, vooral de wijsbegeerte en de theologie. Haar ontwaken is geweest als dat van een sprookjes-prinses die jarenlang sliep in betoveringsslaap. Zij zag bij haar ontwaken de wereld om haar heen en herkende haar niet meer. Zij heeft zich dan ook enthousiast en vol bewondering gestort in de wereld van al het nieuwe, dat inmiddels was ontloken, terwijl zij sliep.

Het moderne was en vogue, en een dwaling, die modernisme zou genoemd worden, stond op. Het is dan ook niet te verwonderen, dat Van Noorts optreden in de wetenschap gekenmerkt werd door een hartstochtelijke liefde voor de wetenschap en voor al het nieuwe dat zij wist te ontdekken. Zijn handboeken vertonen de sterk gemarkeerde trek van medeleven met Bijbelcritiek en dogmageschiedenis, met evolutietheorie, archeologie en ethnologie en zoveel andere jonge wetenschappen.

Hij is een bekwaam gids geweest in de verwarring, die buiten de Kerk verwerd tot een nest van alle dwalingen in het Modernisme. Hij heeft de juiste keuze weten te maken onder de auteurs, die in zijn dagen voorgingen: een Lagrange, een Batiffol heeft hij voor Nederland ontdekt en door zijn vertrouwde handboeken voor heel de wereld het aanzien gegeven, waarop zij recht hadden, vooral bij het ras der theologen, die de ketterij te gen en te spoedig vreesden.

Maar het was niet alleen zijn tijd die hem vormde. Eerder nog vormde hem de eeuwigheid, waarheen zijn onderwerp — God —hem allereerst voerde. Hij is evenzeer de bekwame theoloog geweest in de eeuwenoude speculatieve quaesties.

Hij heeft Sint Thomas ontdekt en hem goed en juist voor anderen afgetekend. Ongetwijfeld had hij daarbij zijn leermeesters: het waren ook hier vooral de modernen onder hen, die hij vereerde: een Billot en een Scheeben heel bizonder. Dat strekt hem tot lof want het waren niet de minsten, en nog heden, ja juist heden, drukt de laatste zijn stempel op de theologie. Met behulp van deze groten heeft hij het merg van Sint Thomas ontdekt. Hij heeft klaarheid en waarheid nagestreefd en gevonden. Hij heeft die ontleend aan het klare water der goddelijke eeuwigheid, het vertrouwde vaarwater voor den godgeleerde.

Hij heeft nooit bij zijn volgen van anderen het eigen weten uitgeschakeld. Integendee'. En zo was hij ook in onze tijd nog een goede gids, nu de mentaliteit zo veranderd is, dat het nieuwe geminacht wordt, omdat Gods eeuwig spreken éénonig is. Nu getracht wordt, om het weten over God af te sluiten voor ons in een Barthiaans luchtledig of in Scheleriaanse verzinking in exoisme, nu staat hij weer naast ons met zijn klare waarheid en zijn zeker weten. Het typeert den ras-theoloog, dat hij het juiste midden weet te houden tussen excessief meedoen met het ephemeer moderne van louter aardse wetenschap en excessief quietisme, dat zich overgeeft aan goddelijk enig weten, waardoor menselijk weten tot leugen wordt bestempeld.

Het is zeldzaam, dat een theoloog, zó kort heeft mogen werken als theoloog, zó zelfs, dat zijn werk onaf bleef, en dat hij toch zoveel invloed heeft gehad, zo diep en zo wijd. Toch is er één persoon, waarop Van Noort wonderwel gelijkt, al is dan ook de gelijkenis er een echt theologische allure, nl. die der analogie: een dele overeenkomst, ten dele verscheidenheid. Het is Sint Thomas zelf.

Deze werd in 1256 tot leraar aangewezen door Alexander IV, toen hij 31 jaar oud was: op die leeftijd is ook Van Noort in 1892 te Warmond begonnen: 17 jaren doceerde Thomas. Van Noort heeft ook de drie lustra maar een weinig overschreden, toen in 1908 het afscheid kwam. Thomas liet zijn hoofdwerk afgebroken liggen zoa's Van Noort, en beiden op hetzelfde punt. Het werd voltooid door een vertrouwden vriend bij beiden; verbeterd werd het bij de eerste niet, maar evenmin bij de tweede. Het blijft zoals de Meester het schiep. Er is evenwel een groot verschil. Sint Thomas stierf na zijn leeraarsambt en genoot de hemelse onsterfelijkheid alleen. Van Noort is nu die der heerlijkheid ingegaan, nadat hij jarenlang die van deze aarde reeds genoten had in zijn roem urbi et orbi. Hij heeft nu het voorwerp van de studie zijner voorliefde gevonden als het baken, waarnaar het leven zich moet oriënteren, wil de eeuwigheid zaligheid zijn.

Dr. KLAAS STEUR, pr.

PERSBERICHT.

Vrijdag 3 Januari 1947 gebruikten de lunch bij Zijne Excellentie den Gouverneur van Curaçao de Kapitein van de Zweedse kruiser „Gotland", de Zweedse Consul Generaal, de Vice-Consul van Zweden en enige andere personen.

Geschiedenis van de Bestuursregeling

Voordat het nieuwe reglement voor Curaçao werd aangenomen kreeg Curaçao een verdeling in vijf districten nl. bij K.B. van 16 Jan. 1863, de verdeling der andere eilanden in districten volgde regelmatig.

Men heeft echter later gemeend, dat deze decentralisatie weer te ver was. Aruba had b.v. ook vier districten en ook b.v. Rincon op Bonaire had een eigen „Mijnheer" een districtmeester.

In de negentig jaren van de vorige eeuw kwam er meer belangstelling voor de bestuursregeling van ons eiland.

De bekende historicus Hamelberg sneed de quaestie aan in het tijdschrift: „Vragen van de dag" Amsterdam 1894. De titel van zijn artikel zegt ons de inhoud: „Het kiesrecht in Curaçao en de afscheiding van de eilanden boven de wind van de kolonie". Men ziet dus twee quaesties worden er besproken twee quaesties hielden de gemoederen bezig.

Hoe heftig de quaestie besproken werd mag blijken uit de titel van het geschrift van A. Chumaceiro: „Zal het kiesrecht Curaçao tot het kannibalisme voeren?" Een dergelijke terminologie doet schrikken!

De beschouwingen van Hamelberg zijn interessant. Niet ieder zal zijn beschouwingen zo maar overnemen.

Hij wist ook op de onlusten van 1871 in laat zien, hoe de mensen gemakkelijk heet te maken zijn. Uit een particuliere correspondentie mochten we onlangs ook het bewijs zien, dat ook iemand a's gouverneur van Lansberg de quaestie. Sassen, zag al een te hete quaestie, waarbij men zelfs godsdienststellingen ging uitspelen.

De woorden van Hamelberg in zijn artikel zouden vandaag aan de dag de mensen nog razend maken geloof ik. Zijn oordeel is ook véél te hard.

De afscheid van de bovenwinden van Curaçao zou een voorstel zijn ingegeven door de poging om te bezuinigingen.

Hamelberg maakt dat bespottelijk door er op te wijzen, dat een dergelijke maatregel slechts van 6000 gulden.

In het jaar 1900 werd in de Tweede Kamer verklaard, dat men alsnog niet tot een stelsel van verkiezing kon overgaan. De redenen tot het niet instellen van zulk een stelsel werden vastgelegd in een brief van de gouverneur in 1894.

Deze brief van gouverneur Barge is, naar we menen, nog niet gepubliceerd.

Wel kwam in het jaar 1901 de verandering, dat de gouverneur en de procureur niet meer amtshalve resp. voorzitter en ondervoorzitter van de staten zouden zijn.

In het jaar 1906 was er in de politieke arena op Curaçao grote beroering, zes leden van de koloniale raad traden af en in brochures zette de strijd zich voort. Er kwamen uit „Kort woord van protest tegen de voorstelling van de officiele zijde gegeven van ons attreden als leden van de Koloniale raad."

Hierop kwam een „Mijn wederwoord" van de voorzitter van de Koloniale raad en daarop lieten de leden van de koloniale raad zich ook weer niet onbetuigd en kwamen uit met „Antwoord op Mijn wederwoord."

De strijd is voorbij, doch we zien, dat één van punten waarom het ging ook was de decentralisatie. Het ging nl. ook om de quaestie van de indeling van Curaçao in districten. Men was er met algemene stemmen tegen en toch plaatste de minister er 6000 gulden voor op de begroting.

De tijden kunnen veranderen!

In het Bonaire-nummer van het Algemeen Nederlandsch Verbond brak Recter Zwijsen van de fraters van Tilburg nog een lans voor de instelling van gemeenteraden (1907), een quaestie die in de jaren 1913 en 1914 weer de Nieuwe Rotterdammer naar voren werd gehaald en waarover bovengenoemde Hamelberg ook weer enkele artikelen schreef. Het ging toen ook om de quaestie, wat gaat ons dat wel niet kosten, dat geven van gemeenteraden?"

Bordewijk in de Encyclopedie van Nederlands West Indië meent profeet te kunnen zijn en verwacht ieder ogenblik de instelling van gemeenteraden voro Curaçao.

Hij ziet er met Hamelberg heel veel voordeel in, doch is niet zo zeker, dat het niet een kostbare geschiedenis gaat worden. Het was in de jaren 1914 — 1917, dat deze voorspellingen werden gedaan. Terecht merkte hij zelf op, dat voorspellen in politieke zaken niet erg gemakkelijk is!

In de twintiger jaren was er in de Koloniale raad nog al deining over de woorden van de schrijver van Kol., die na een bezoek aan Curaçao zijn opinie ten beste gaf over eventuele verkiezing van een koloniale raad en over de zgn. financiele decentralisatie. Gouverneur Helfrich kennis nemend van de woorden daarover gevallen in de Koloniale raad vroeg officieel de mening daarover te horen van de leden van dit lichaam, hetgeen men deed bij de begroting van 1922.

Een interessante wijziging in ons regeringsregiement had plaats in het jaar 1920. Het ijverige kamerlid A. C. A. van Vuuren besprak bij de West Indische begroting de toestand van het onderwijs in de West en wist, dat de toenmalige minister de Graaf, even als zijn ambtsvoorganger Idenburg, bereid waren, om de moeilijkheden uit de weg te ruimen, die er waren om de gelijkstelling van het bizonderonderwijs in de West door te voeren. Wat voor moeilijkheid er dan was?

De moeilijkheid sproot voort uit de tekst van het regeringsreglement, dat sprak van „ondersteuning" van bizondere scholen. Men moest dus eerst die tekst wijzigen. De minister deed dit met spoed en diende op 3 Febr. het voorstel in (1920) om de tekst te wijzigen in deze vorm" zij loet dit door bekostiging op de voet van gelijkheid van het bizonder en openbaar onderwijs". De redactie had nog duidelijker kunnen zijn. Dr. Hentzen merkt in zijn geschiedenis van de gelijkstelling op „Sterk typerend, hoe de gelijkstellingsgedachte had doorgewerkt, is wel het feit, dat noch in de Tweede Kamer noch in de Eerste Kamer, noch bij de gelegenheid tot schriftelijke, noch bij die tot de mondeling behandeling een enkele opmerking gemaakt werd. Zonder beraadslaging dus en zonder hoofdelijke stemming werd het in de beide kamers aangenomen op 18 Maart 1920 in de Tweede Kamer en op 25 Maart 1920 in de Eerste Kamer."

De uitvoering in het gebiedsdeel Curaçao heeft echter wel lang op zich laten wachten.

Bij beschikking van 27 April 1924 werd door de minister een commissie Staal in het leven geroepen met de opdracht, om de advies uit te brengen omtrent de wijzigingen welke met inachtname van de wederzijdse belangen van Moederland en Kolonien in de regeringsreglementen van Suriname en Curaçao zouden moeten worden aangebracht.

In 1923 was deze commissie klaar. Deze commissie gaf de leidende beginselen voor de zgn. decentralisatie. De commissie Staal bepleitte ook voor het gebiedsdeel Curaçao gemeentes doch legde niet de noodzaak om tot het instellen ervan over te gaan op.

De commissie kreeg ook de art 61 en volgende van de grondwet te bestuderen.

In de vergadering van 22 Dec. 1927 stelde koloniale raad voor om een schrijven te richten tot de minister van Kolonien waarin men zou vragen, om nu toch zo spoedig mogelijk over te gaan tot de uitvoering van de nieuwe grondswetsartikelen t.o.z. van Curaçao. Afschriften van dit verzoek gingen er ook naar de Eerste en Tweede Kamer.

Reeds had het lid de Veer Abrahams op 24 Nov. 1924 voorgesteld om een K.B. uit te lokken, waarbij bepaald zou worden, dat alle K.B.'s, verordeningen, enz. waar de term "kolonien" nog in voor zou komen zouden gelezen moeten worden zonder de term kolonien. Men stelde geen andere term voor. Het werd in plaats van de kolonie Curaçao „gewoon" in Curaçao."

Menwilde dit uitlokken in verband met de grondwetwijzigingen van 1922, waarbij de trem kolonie voor Curaçao toch vervallen was. De minister stelde voor dit maar te wijzigen bij algemene verordening en hij zou er rekening bij houden bij de nieuwe formulering van het regeringsreglement.

Ex-minister Schmutzer

Hoogleraar aan de Rijksuniversiteit te Utrecht, Oud-Minister van Overzeese Gebiedsdelen, Oud-Vice-Voorzitter van de Volksraad in Nederlands Oost-Indië, Commandeur in de Orde van St. Gregorius den Grote, Ridder in de Orde van de Nederlandse Leeuw, Officier in de Orde van Oranje Nassau, Commandeur in de Orde del Mérito Civil de España.

Jozef Ignaz Julius Marie Schmutzer werd op 11 November 1882 te Wenen geboren, waar zijn in Indië woonachtige ouders op dat ogenblik met verlof vertoefden. Zijn vader, Gottfried Josef Julius was koopman en eigenaar van de suikerfabriek Gondang Lipoero in het Djocja'se, gehuwd met Elise Franciska Wilhelmina Karthaus. Zijn jeugd bracht Schumtzer in Indië door; hij volgde de H.B.S. te Soerabaia, deed in 1899 eindexamen en ging daarna studeren aan de Polytechnische School te Delft, waaraan hij in 1902 als No. 1 het candidaatsexamen voor mijningenieur aflegde. Als premie op dit examen werd hij aangewezen om een jaar te studeren aan de Ecole Nationale Supérieure des Mines te Parijs, om in 1904 te Delft het diploma als mijningenieur te verwerven. Na in Delft een jaar assistent te zijn geweest bij Prof. Grutterink, trekt hij in 1905 naar Utrecht, waar hij in dezelfde functie werkt in het primitieve laboratorium van Prof. Wichmann en als collega den jongen Rutten leert kennen. Uit deze tijd dateert de vriendschap tussen deze twee, die er een zal zijn voor het leven.

In 1910 promoveert Schmutzer cum laude aan de Technische Hogeschool te Delft in de technische wetenschappen op een proefschrift „Bijdrage tot de kennis der post-cenomane hypoabyssische en effusieve gesteenten van het Westelijk Müllergebergte in Centraal Borneo". Nog een jaar lang is hij assistent in Utrecht, tevens privaat-docent in de mineralogie en dan vertrekt hij in 1912 naar Nederlands-Indië om gegevens te verzamelen op Java over de petrografie, onder andere van de Moeria, en ook bereist hij andere eilanden.

Wetenschappelijke publicaties zagen voornamelijk het licht in de periode, die in 1912 werd afgesloten. Zij bewegen zich op petrografisch, mineralogisch en vooral ook kristallografisch gebied. Men krijgt de indruk, dat vooral de optiek der kristallen in Schmutzer een toegewijden beoefenaar heeft gevonden. Lang heeft deze episode van grote wetenschappelijke activiteit niet geduurd. Tijdens zijn verblijf op Java breekt de eerste wereldoorlog uit en hij ziet zich genoopt zijn aandacht te schenken aan het familiebezit, de suikeronderneming Gondang Lipoero, waar hij met zijn broer J. R. A. M. Schmutzer, het beheer voerde in die economisch en politiek moeilijke jaren. Zijn werkzaamheid als beheerder van een cultuuronderneming vestigde de aandacht op hem en zo werd hij in 1917 opgenomen in de directie van de firma Moormann & Co., later Coster van Voorhout.

Toen in 1918 de Volksraad voor Nederlands-Indië zijn werkzaamheden begon, telde hij Schmutzer als vertegenwoordiger van de Indische Katholieke Partij, wier voorzitter hij was, onder zijn leden en tot 1929 zou hij Volksraadlid blijven, daarbij vele jaren optredende als gedelegeerd lid en in latere jaren de functie van onder-voorzitter vervullend. Zijn verdiensten als Volksraadslid vonden hun erkenning in de onderscheiding van Officier in de Orde van Oranje-Nassau.

Juist hadden plannen van Schmutzer om met zijn gezin Indië voor goed te verlaten vaste vormen aangenomen, toen hem de vraag bereikte, of hij bereid was te Utrecht een nieuw ingestelde leerstoel in de petrografie, de mineralogie en de kristallografie te bezetten. Op 23 November 1929 werd hij tot gewoon hoogleraar aan de Rijksuniversiteit te Utrecht benoemd en op 15 November van het volgende jaar hield hij zijn inaugurele rede over „Wereldbeeld en wetenschap". In deze oratie komt een andere zijde van Schmutzer als wetenschapsbeoefenaar tot uiting: hij doorleefde de natuurwetenschap ook voor zijn persoonlijk leven en van zijn geloof uit zo grondig, dat er in zijn wereldbeeld geen plaats over blijft voor enig dualisme: zijn geloof en wetenschap zijn één. Intussen moet het Schmutzer, die zich in zovele jaren op andere gebieden had bewogen dan op die van zijn wetenschap, niet gemakkelijk gevallen zijn zich opnieuw in deze stof in te werken. Enige jaren moesten noodzakelijkerwijze verstrijken, vóórdat hij weer wetenschappelijk productief zou kunnen worden en zijn vroegere reeks publicaties voortzetten. Zover is het niet meer mogen komen.

Wij moeten dit intussen niet al te zeer betreuren. Immers, hier staat zó veel tegenover, dat dit leven rijk en voor tallozen tot een zegen heeft gemaakt, dat iedereen zal moeten erkennen, dat Schmutzer met hart en ziel ook hogere belangen heeft gediend dan die der wetenschap. Men vergeve mij, dat ik na een zo summier zakelijk overzicht reeds overga tot de meer persoonlijke trekken van dezen man, bij wien zaken en persoon steeds lag besloten.

Men kan Schmutzer niet anders zien dan als een, in volle overgave aan het rooms-katholieke geloof levend christen, en bovenal als iemand die het Christendom in zijn levensbeschouwing en evengoed in al zijn daden en werken doorleefde. Men zou het daarom misschien kunnen betreuren, dat hij niet een geloofsgenoot spreekt, maar men kan daar tegenover stellen, dat het het grootste eerbetoon aan, en het hoogste getuigenis over dezen dode is, dat geen roomskatholiek met meer sympathie en groter eerbied hierover zou kunnen spreken dan thans het geval is. Ik zeide reeds, dat Schmutzer's leven doortrokken was van zijn geloof en dat het zich uitleefde in een christendom in de practijk, hetgeen tevens inhield een volledige eerbiediging van hetgeen een ander uit innerlijke overtuiging beleed. Nimmer wierp hij een steen naar een ander; elke zweem naar moraliseren was Schmutzer vreemd.

Zoals overal, zo kan men ook zijn werkzaamheid in Indië in dit licht zien. Met een voor die dagen in suikerkringen ongewoon verlichte opvatting over de Nederlandse taak jegens de bevolking van Nederlands-Indië, ging hij vóór op koloniaal-politiek gebied. Op Gondang Lipoero werden alle agrarische toestanden zo geregeld, dat in de eerste plaats de belangen van de inheemse bevolking gediend zouden zijn. De arbeidsverhoudingen voor de opgezetenen van het areaal werden gemoderniseerd en scholen en hospitalen werden opgericht zodat een patriaarchaal aureool de gebroeders Schmutzer omgaf. Pas toen dat alles in orde was en zij meenden, dat zij als christenen een voorbeeld aan het volk hadden gegeven, begon hun werk voor de missie. Uit deze periode dateert Schmutzer's pogen om de Javaanse kunst om te buigen in de richting van het Christendom, met name zijn streven om een Javaanse kerkelijke kunst tot ontwikkeling te brengen. De ontwerpen voor deze, vooral in houtsnijwerk uitgevoerde, beelden maakte hij zelf.

Van zijn practische inzicht en bekwaamheid getuigen de Kebonganwerken, een groot, door hem ontworpen en uitgevoerd irrigatiewerk, waarbij zelfs een tunnel door een gebergte-keten moest worden geboord. Door dit kanalensysteem zijn duizenden hectaren in de Koelon Progostreek bevloeibaar gemaakt, tot heil van de rijstverbouwende bevolking, terwijl zich hier de hoogst producerende riettuinen van Java bevinden. Ook zijn drang naar onderzoek verloochende zich niet. In 1916 heeft hij, tezamen met J. J. ten Berge, nog een onderzoek ingesteld naar het soortgelijk gewicht van enige rietvariëteiten.

In 1918 trad Schmutzer in het huwelijk met Lucie Cornelia Amelie Hendriksz, die hem sedertdien trouw in zijn werk ten bate van de ontwikkeling van Indië ter zijde stond, juist in de tijd, dat hij in de Volksraad tot de politiek - vooruitstrevenden behoorde. Ik denk verder aan hetgeen door het echtpaar werd verricht voor het St. Melaniewerk, voor de instelling van de stichting Jeugdzorg te Batavia en aan zo veel meer, dat het doet voortleven in de dankbare herinnering van Indië, in het biezonder van katholiek Indië.

Zoals gezegd, de overgang van zijn langen Indische loopbaan naar het professoraat te Utrecht moet Schmutzer niet gemakkelijk gevallen zijn. Toch had hij spoedig bij zijn collega's en studenten de naam, dat hij zijn vakgebied met grote kennis en knapheid beheerste. Voor anderen was daarbij zijn gave tot abstraheren wel zeer opvallend. Bij examens bleek hij de steeds weer moeilijke optica der kristallen zo voor de geest te hebben, dat menig candidaat hem niet snel genoeg kon volgen. Dikwijls heb ik Schmutzer's geduld en welwillendheid bewonderd, waarmede hij dan trachtte hen op het goede spoor te brengen. Geen spier op zijn gezicht vertrok zich, ook al werd er onzin gedebiteerd; alles werd gedaan om te voorkomen, dat de candidaat zich uit het veld geslagen zou gevoelen.

Er waren enige jaren van studie nodig, voordat Schmutzer zelf weer nieuw onderzoek ter hand kon gaan nemen. Al spoedig echter werden de omstandigheden daarvoor buitengewoon ongunstig. Immers de politieke toestanden in Duitsland en later ook in Spanje namen zijn gedachten sterk in beslag. Meer en meer ontwikkelden de verhoudingen zich in een richting dat mensen op grond van hun afstamming, geloof of politieke overtuiging in gevaar kwamen. Iemand van Schmutzer's levensopvattingen kon dat niet werkeloos aanzien. Ten koste van grote persoonlijke financiële offers trokken zijn vrouw en hij zich het lot aan van uit Duitsland verdreven christelijke niet-„ariërs", later ook van Spaanse politieke vluchtelingen. Talloos zijn zij, die aan hun bemoeiingen het behoud van hun leven te danken hebben, en dat zijn volstrekt niet alleen geloofsgenoten. Hier werd zonder aanzien des persoons iedereen geholpen, die in gevaar en ellende verkeerde. Waren zijn verdiensten van katholieke zijde reeds erkend in het Commandeurskruis van de Orde van St. Gregorius den Grote, van Spaanse kant bleek de waardering voor dit menslievende werk door de benoeming tot Commandeur in de orde der Merito Civil d'España.

Voegt men hier nog bij, dat Schmutzer, ook hier te lande een der leidende figuren van het rooms-katholieke wetenschappelijke en maatschappelijke leven was, dan is het duidelijk, dat hij na de Duitse inval en de capitulatie van Nederland in moeilijkheden zou geraken. Als een der eersten werd hij op 13 Juli 1940 reeds gearresteerd, naar het heette wegens „landsverräterliche Tätigkeit". Na in verschillende gevangenissen in Nederland te zijn verhoord en zonder schuld bevonden werd hij op last van de Gestapo naar Berlijn overgebracht, waar hij drie maanden cellulair heeft gezeten op de Alexanderpatz. Vandaar werd hij overgebracht naar het concentratiekamp Saksenhausen, later naar het tuchthuis te Halle. Schmutzer werd daarbij aan mishandelingen blootgesteld en zo slecht gevoed, dat men zich er over verbaast, dat hij dat op zijn niet jeugdigen leeftijd heeft overleefd. Wat de eigenlijke beschuldiging is geweest, is nooit bekend geworden. Schmutzer heeft mij eens verteld, te vermoeden, dat men hem verdacht van uitvoer van aan de Kerk toebehorende deviezen, alleen al, omdat een Duitser zich niet kon voorstellen, dat iemand zo dwaas kon zijn, uit eigen zak zulke grote uitgaven te besteden voor in nood verkerende medemensen.

Tenslotte schijnt men geen schuld bij hem te hebben kunnen aantonen en zo werd hij ten lange leste overgebracht naar de groep zogenaamde Indische gijzelaars, die in het kamp te Buchenwalde waren geïnterneerd. Schmutzer moest daar in een physiek uitgeputten toestand, maar geestelijk volmaakt ongebroken zijn aangekomen. Gelukkig hebben zijn lotgenoten, die grote achting en sympathie voor hem opvatten, hem door een liefderijke verzorging weer enigszins op krachten weten te brengen. Na enkele maanden werden deze gijzelaars in het vroege voorjaar van 1942 weer naar Nederland teruggebracht, naar het kamp in het Groot-Seminarie te Haaren (N.-Br.) en later naar Beekvliet te St. Michielsgestel, tenslotte naar het daar dicht bij gelegen kamp de Ruwenberg. De gevolgen van de doorgemaakte ellende lieten zich intussen nog steeds op het gestel van Schmutzer gelden; tot begin 1944 bleef hij zich minder goed gevoelen. Pas nadat collega De Langen op Beekvliet werd geïnterneerd en ook de patiënten op de Ruwenberg kon behandelen, knapte Schmutzer lichamelijk aanzienlijk op en herkreeg, naar het uiterlijk te oordelen, zijn vroegere krachten.

Gelukkig, want toen kwamen de critieke dagen van begin September 1944. Het kamp de Ruwenberg zou naar Vught worden overgebracht, naar men algemeen aannam, om vandaar weer naar Duitsland te worden getransporteerd. Waarschijnlijk is dat inderdaad de bedoeling geweest, maar de snelle opmars der Geallieerden stuurde het plan in de war. Hoe het zij, Schmutzer had er genoeg van; hij nam een kloek besluit en zou niet mee naar Vught gaan.

Samen met de heren Speyaert van Woerden en Meyer Ranneft heeft hij zich verborgen totdat de Duitsers met zijn lotgenoten waren afgetrokken. Hij dook in Brabant onder en haalde later met een kinderwagen zijn bagage uit het kamp op. Het huis, waarin hij zich schuil inhield, lag bij de gevechten om Vught in de vuurzone en brandde geheel af met al Schmutzer's hebben en houden. Tot hetgeen daarbij verloren ging behoorde ook het werk, dat hij in zijn kamptijd had verricht. Hij had zich noornamelijk toegelegd op de Russische taal en het daarin met taaie volharding zo ver gebracht dat hij een voor hem belangrijk wetenschappelijk werk geheel uit het Russisch had vertaald.

Toen van alles berooid, kreeg hij na de bevrijding van het Zuiden, het zo onderscheidende aanbod op te treden als Minister van Koloniën in het herziene en aangevulde cabinet-Gerbrandy. Wel nooit zal een Minister in een zo povere staat, als Schmutzer in Februari 1945 voerde, aan boord van een vliegtuig zijn gestapt om in Londen zijn verantwoordelijk ambt te aanvaarden. Het zal Schmutzer leed hebben gedaan, dat hij in de daarop volgende maanden rechtstreeks zo weinig heeft kunnen doen voor de bevrijding van het land, dat hem zo lief was. Toch moet het hem voldoening hebben geschonken, dat zijn onder zo moeilijke omstandigheden verrichtte werk erkenning vond in de hem dezer dagen verleende onderscheiding, zijn benoeming tot ridder in de Orde van de Nederlandse Leeuw.

Na de algehele bevrijding van ons land keerde Schmutzer spoedig te Utrecht terug om zijn werkzaamheden als hoogleraar weer op zich te nemen. Uiterlijk was hij dezelfde gebleven van vroeger, maar toch droeg zijn gestel de blijvende sporen van het in gevangenschap doorstane. Schmutzer voelde zich niet meer in staat tot hetgeen hij vroeger kon en dat gevoel hinderde hem. En nu, héél onverwacht, nog op weg naar een lezing, die ik over mijn Indische reis hield, werd hij overvallen door verschijnselen, die in enkele dagen een einde aan zijn leven maakten.

Schmutzer zat op de Ruwenberg, terwijl ik gedurende het jaar 1943 niet ver daar vandaan op Beekvliet gevangen zat. Er bestonden voor ons verschillende uitvluchten om naar elkaars kampen te worden gebracht; dat was een soort sport, die Schmutzer met talent beoefende. Daardoor heb ik hem in dat jaar ontmoet en de gesprekken uit die dagen blijven mij als een verrijking van mijn leven bij. Deze man, die zo veel had meegemaakt, die physiek nog vezwakt was en in leeftijd 13 jaren op mij vóór, hij was het toonbeeld van gelaten rust, zoals deze slechts uit een diepe religieuse beleving kan voortvloeien. Rustig, maar tegelijk volkomen zeker van zich zelf, onwrikbaar vast in zijn houding, bereid om te aanvaarden, wat hem werd opgelegd, dankbaar dat hij zijn leven mocht behouden, dat hij reeds bereid was geweest te verliezen.

Dankbaar zelfs aanvaardde hij het geestdodende en door zijn lange duur afmattende kampleven als een zegening van Hoger hand.

Schmutzer wist, dat het einde kwam en verwachtte het vrijwel tot het laatst in vol bewustzijn. En er was in zijn hart slechts dankbaarheid, dat hij mocht heengaan thuis, temidden van zijn gezin, in blijmoedige verbondenheid met de Schepping en zijn Schepper.

In Mei 1932 hield hij een openingsrede getiteld „Eeuwen van Eeuwen" ter gelegenheid van de jaarvergadering der „Vereniging tot het bevorderen der wetenschap onder de Katholieken in Nederland". Mogen zijn vrouw en zoons troost vinden in de slotregels, waarmede ik Schmutzer ook in onze herinering wil laten voortleven:

„De natuurwetenschap heeft in de laatste decenniën langs deels geheel nieuwe banen de geheimen der schepping trachten te doorgronden, waarin stof, ruimte en tijd tot één onafscheidelijke eenheid verbonden zijn. Ze heeft de eindeloze diepten van het hemelruim doorzocht, de verborgenheden der aarde gepeild, en de subtiele zonnestelsels van het atoom met zorg afgetast. Maar ons kunnen, het is niet anders, blijft beperkt; de gewonnen resultaten zijn in menig opzicht onzeker en voor verbetering vatbaar; ze zullen dat ondanks alles ook in de toekomst blijven. Toch heeft zich reeds thans voor onze ogen een wereldbeeld ontplooid, dat door zijn overweldigende grootheid ons met diep ontzag vervult. Tegen de achtergrond van de onmetelijke sterrenwereld is onze aarde een stofje, verloren in een eindeloze wijde ruimte; haar levensduur, meten wij dien ook al met milliarden jaren, is nauwelijks de laatste secunde van de stralende scheppingsdag en daarin is het korte mensenleven opnieuw als een secunde op één jaar. Dat alles, wat leeft en zich beweegt door God uit het niet is te voorschijn geroepen, dat is de grootse, lichtende openbaring van het hexaëmeron: dat Hij vóór dien tijd was en zijn almacht reikt tot de uiterste grenzen van de hemeldiepten en dat Hij zal zijn, nadat met de sterrenwerelden de tijd zelf zal zijn gestorven. En wij, mensen, allen tezamen alweer een nietig stofje in het stof der aarde, wij werden door Hem deelachtig gemaakt aan zijn Goddelijk leven, dat over de tijden heen, reikt van eeuwigheid tot eeuwigheid.

God is groot en Hij alleen. Dat zijn Naam dan geprezen zij, en verheerlijkt, en aanbeden nu, en altijd, en in de eeuwen der eeuwen."

Prof. Koningsberger.

ELLIOT ROOSEVELT bezocht Stalin.